

בבית המשפט העליון

ע"א 3591/19

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: יוסף קלימי

נגד

המשיב: אליהו גיל

ערעור על החלטת בית משפט השלום בפתח-תקווה מיום 21.5.2019 בתיק תא"ם 41822-02-18 שניתנה על ידי כבוד השופטת הבכירה נ' מימון שעשוע

בשם המערער: עו"ד אגור פאליק

בשם המשיב: עו"ד מוטי אפרתי

פסק-דין

ערעור על החלטת בית משפט השלום בפתח תקווה (השופטת הבכירה נ' מימון שעשוע) מיום 21.5.2019 בתא"ם 41822-02-18 שלא לפסול עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. המשיב הגיש נגד המערער תביעה כספית על רקע הסכם שכירות שנחתם ביניהם. ביום 18.3.2019 התקיים דיון הוכחות בהליך ובסופו נקבעו מועדים להגשת הסיכומים. כשבועיים לאחר מכן, ביום 27.3.2019, ולפני שמי מהצדדים הגיש את סיכומיו, פורסם במערכת "נט המשפט" מסמך בן שלושה עמודים שסווג כפסק דין (להלן: המסמך שפורסם) אך לאחר כשעה הורד המסמך מהמערכת. המסמך שפורסם כלל דיון עובדתי, ניתוח של הראיות והחקירות שנערכו וכן קביעות מהימנות וקביעות שבעובדה. המסמך מסתיים במסקנות ובתוצאה אופרטיבית לפיה: "[...] על הנתבע [המערער דכאן] להחזיר לתובע [המשיב דכאן] את סכום השיק הבנקאי שנפרע על ידו, את דמי השכירות החלקיים ששולמו לחודש 12/17 מבלי שהתובע נכנס למגורים בדירה אלא רק נכנס לנקותה, ואת חשבון

החשמל ששילם בסך 132 ש"ח. כמו כן את הוצאותיו המשפטיות. לפיכך אני מחייבת את הנתבע לשלם לתובע את הסך של 12,287 ש"ח, בצירוף אגרה ושכ"ט עו"ד בסך 3000 ש"ח". המסמך שפורסם הופיע במערכת כשהוא חתום על ידי המותב שבפניו התנהל התיק.

בו ביום הגיש המערער בקשה להבהרה מדוע ניתן פסק דין לפני הגשת סיכומי הצדדים. במענה לבקשה זו ציין בית המשפט בהחלטתו שניתנה אף היא באותו היום כי "מדובר בטיוטה בלבד, טרם קבלת הסיכומים, שפורסמה עקב טעות טכנית ובטרם הוחזרה למצב טיוטה, מספר דקות לאחר מכן, כבר נשלחה התראה על מתן פסק דין באפליקציה של נט המשפט. הסיכומים, לכשיוגשו, יקראו ויבחנו על ידי ובהתאם ינתן פסק הדין הסופי".

2. המערער לא הסתפק בהבהרה זו וביום 12.4.2019 הגיש בקשה לפסילת המותב. המערער ציין כי לכל אורך ההליך היה בית המשפט מקובע בעמדתו ולאחר פרסום המסמך ברור לו כי עמדת בית המשפט גובשה לפני הגשת הסיכומים. זאת ועוד, לטענת המערער, המשיב – שהגיש בינתיים את סיכומיו – התבסס בסיכומים על המסמך שפורסם. משכך, טען המערער כי על בית המשפט לפסול את עצמו מהמשך הדיון בתיק בשל חשש ממשי למשוא פנים. תגובת המשיב לבקשת הפסילה הוגשה ביום 13.5.2019 ובה טען כי המקרה דנן לא מעלה כל עילה אובייקטיבית לפסלות המותב וכי פרסום המסמך לא מהווה עילה לפסילה.

3. בהחלטתו מיום 21.5.2019 דחה בית המשפט את בקשת הפסילה. נקבע כי המסמך שפורסם נכתב לאחר דיון ההוכחות ובו פורטה התרשמותו ממהימנות העדים. עוד צוין כי כך נוהג בית המשפט לעשות בתיקים רבים לטובת שימור רשמיו. בית המשפט הבהיר כי המסמך שלא היה אלא טיוטה של פסק הדין, הועלה למערכת "נט המשפט" בשוגג, כי כתיבת פסק הדין טרם הושלמה וזו תושלם לאחר עיון בסיכומי הצדדים וכי פרסום המסמך לאחר דיון ההוכחות אינו מקים עילת פסלות. טענות נוספות שהעלה המערער ביחס לאירועים שקדמו לפרסום המסמך נדחו אף הן מן הטעם שלא הועלו במועד הרלוונטי. המערער אף חויב בהוצאות המשיב בסך 1,000 ש"ח.

4. מכאן הערעור בו חוזר המערער על טענותיו בפני בית המשפט קמא. המערער סבור כי המסמך שפורסם מלמד כי בית המשפט גיבש את דעתו בהליך עוד בטרם הגשת הסיכומים. עוד טוען המערער כי בית המשפט יצר חוסר איזון דיוני ומהותי לטובת המשיב הבא לידי ביטוי בכך שהמשיב מסתמך בסיכומיו על "הקביעות" של בית המשפט קמא במסמך שפורסם. כמו כן שב המערער על טענותיו כי מהחלטות שניתנו ומהתנהלותו

של בית המשפט לכל אורך הדרך ניתן ללמוד כי גיבש את דעתו עוד בטרם הסתיים ההליך.

המשיב סבור כי דין הערעור להידחות. הוא מפנה בהקשר זה לטעמיו של בית המשפט קמא ומציין כי לגישתו המקרה דנן אינו מקים כל עילה אובייקטיבית לפסלות המותב. עוד טוען המשיב כי בקשת הפסלות הוגשה שלושה שבועות ויותר לאחר תום דיון ההוכחות ומשכך כל טענות המערער הנוגעות להתנהלות המותב לאורך ההליך אינן רלוונטיות. אשר למסמך שפורסם טוען המשיב כי טבעי הדבר שהמותב לא יחל במלאכת הכנת פסק הדין רק לאחר הגשת סיכומי הצדדים והוא מוסיף ומציין כי בסיכומיהם אין הצדדים "מחדשים" או "מביאים" ראיות חדשות וכל תכלית הסיכומים היא לרכז את העובדות ואת הטענות המשפטיות. משכך, לגישתו, המסמך שפורסם שלא היה אלא טיוטה של פסק הדין אינו מקים עילה לפסילת המותב.

5. ביום 12.7.2019 הגיש המערער בקשה להגיב לתשובת המשיב. לבקשתו, צירף המערער את תגובתו ובמסגרתה עדכן, בין היתר, כי תלונה שהגיש לנציבות תלונות הציבור על שופטים בעניין פרסום המסמך נמצאה מוצדקת על ידי הנציב, השופט (בדימ') א' שהם. בשים לב לתוצאה שאליה הגעתי ושאותה אפרט להלן לא ראיתי צורך לאפשר למערער להגיב לתשובת המשיב.

6. דין הערעור להתקבל. אכן, אין זה רצוי ואין זה מקובל כי שופט יורה לבעלי דין לסכם את טענותיהם כדי להתרשם מדבריהם ולהיות פתוח לשכנוע, וכד בבד יחליט בעניין העומד לדיון על-פי התרשמותו שלו בלבד, מחומר הראיות וללא כל הסתמכות על סיכומי הצדדים (ע"פ 362/89 מסלם נ' מדינת ישראל, פ"ד מג(3) 281, 282 (1989); כן ראו: יגאל מרזל דיני פסלות שופט 138 (2006)). עם זאת, הכנת טיוטת פסק דין לא מהווה, כשלעצמה, עילה לפסילה וכבר נפסק כי אין כל פסול בכך שבית המשפט יערוך טיוטה כזו טרם מתן פסק הדין ויכלול בה בין היתר את התרשמותו מהראיות וממהימנות העדים. כך למשל פסק בית משפט זה בע"א 883/04 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' גלי אלפא תקשורת בע"מ, פסקה 8 (28.4.2005) (להלן: עניין בנק דיסקונט) כי:

"במקרה דנן פורסם מסמך שהיווה למעשה טיוטת פסק-דין. המסמך הציג את המחלוקת בין הצדדים, תוך פירוט טענות בעלי הדין. עיון בתוכנו של המסמך אף מלמד כי הוא מכריע בשני עניינים שבמחלוקת. עם זאת, המסמך אינו מכריע בתובענה כולה, לכאן או לכאן. אין בו קביעה פוזיטיבית באשר לתוצאה שתתקבל. אכן, המסמך מפרט את התרשמות בית המשפט מהעדים שהעידו בפניו, אולם

בכך אין כל פסול. שכן, אך הגיוני הוא כי בית המשפט יערוך תרשומת כזו בתום שמיעת העדויות, כשזיכרונו עדיין טרי, בהינתן שפסקי דין נכתבים לעיתים זמן רב אחרי מתן העדויות. הפגם במסמך אינו מצוי בעצם עריכתו, אלא בעובדה שפורסם באתר בית המשפט. על פגם זה יש להצר, אולם אין בו, לכשעצמו, כדי לפסול את בית המשפט."

אלא שהמסמך שפורסם בשגגה בענייננו שונה מזה אשר פורסם בשגגה בעניין בנק דיסקונט. תוכנו של המסמך שפורסם בענייננו מעיד עליו כי נחזה להיות פסק דין מוגמר ושלם הכולל מסקנה משפטית ברורה, תוצאה אופרטיבית חד משמעית ואף חיוב בהוצאות.

7. החריצות תכונה מבורכת היא ומתן פסקי דין בתוך זמן סביר מיום שבו תם הדיון הוא יעד מערכתי חשוב. על כן, השופטים השוקדים להגשימו ראויים להערכה.

בספר תיקון מידות הנפש חלק ד שער ד, כותב ר' שלמה אבן גבירול על מידת

החריצות:

"... וראוי לאדם שיתנהג בה בכל מעשהו, ובכל מה שמתעסק בו ממלאכות החכמה והמחשבה, הלא תראה מה שנאמר בה: והוֹן-אָדָם יִקַּר חֲרוּץ (משלי י"ב, כ"ח), רוצה לומר כי היקר שבהוֹן האדם, החריצות שהוא הזריזות, והוא שיהיה חרוץ בשני העולמות..."

אין ספק בליבי כי השגגה שארעה במקרה דנן בהוצאת המסמך שפורסם טרם הגשת סיכומי מי מהצדדים, אינה אלא טעות אנוש של שופטת יעילה וחרוצה שביקשה להביא לסיום בהקדם תיק פשוט יחסית שנשמע בפניה ולא לעכבו. על כן, הטענות שמעלה המערער בדיעבד לגבי האופן שבו נוהל הדיון בתיק, אין להן מקום ודינן להידחות. עם זאת, הטעות טעות היא ועל טעויות ממין זה הוסיף ר' שלמה אבן גבירול וכתב שם: "אך החריצות שהיא מביאה אל המהירות והקלות מגונה. וצריך המשכיל להזהר ממנה."

8. מוכנה אני להניח כי המותב כמותב מקצועי יוכל לקרוא ולבחון מחדש את הכרעתו לאחר קבלת הסיכומים. אך דומני כי בנסיבות המקרה דנן ובשל מראית פני הצדק, מן הראוי שההכרעה בהליך זה תועבר למותב אחר. ערה אני להלכה הנוהגת עימנו ולפיה אין מקום להרחיב את השימוש בעילת הפסלות המיוסדת על "מראית פני הצדק" שאין לה ביסוס אובייקטיבי ממשי, וזאת על מנת שלא נמצא מרוקנים מתוכן את הלכות

הפסלות (ראו עניין בנק דיסקונט, פסקה 8). אך בנסיבות המקרה דנן אני סבורה כי יש לכך מקום, הן בשל הפגם שנפל בפרסום המסמך והן ובעיקר בשל תבניתו ותוכנו של המסמך שפורסם, הנחזה על פניו להיות פסק דין שלם ומוגמר.

אשר על כן, הערעור מתקבל. הדיון בהליך יקבע על ידי נשיאת בתי משפט השלום במחוז מרכז בפני מותב אחר על פי סדרי הדין שאותם יקבע.

אין צו להוצאות בערעור.

ניתן היום, י"ח בתמוז התשע"ט (21.7.2019).

ה נ ש י א ה